

ALESSANDRO BARICCO

İPEK

♥
CAN

ROMAN

İTALYANCA ASLINDAN ÇEVİREN
ŞEMSA GEZGİN

Alessandro Baricco

İPEK

Can Yayınları: 751

Seta, Alessandro Baricco

© RCS Libri SpA, Milano,1996

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

1. basım: 1997

3. basım: Temmuz 2009

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Erkal Yavi

Kapak düzeni: Semih Özcan

Dizgi: Filiz Arslan

Düzeltili: Nurten Sönmezcan

Kapak baskı: Çetin Ofset

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-510-762-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Alessandro Baricco

İPEK

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren
ŞEMSA GEZGİN

CAN YAYINLARI

**ALESSANDRO BARICCO'NUN CAN
YAYINLARI'NDAKİ DİĞER KİTAPLARI:**

BİNDOKUZYÜZ / *anlatı*

HOMEROS, İLYADA / *roman*

KENT / *roman*

ÖFKE ŞATOLARI / *roman*

YARIM KALMIŞ BİR HAYAL / *roman*

Alessandro Baricco, 1958'de İtalya'nın Torino kentinde doğdu. Yazarlık uğraşına, *La Repubblica* gazetesinde müzik eleştirmeni olarak başladı. Daha sonra *La Stampa* gazetesinde kültür sanat servisinde çalıştı. Denemeler ve kısa öyküler yazdı. RAI televizyonuna sanat programları hazırladı. Torino'da anlatım tekniklerinin öğretildiği bir okul kurdu. İlk romanı *Öfke Şatoları* Fransa'da Médicis Ödülü'ne değer görüldü. İkinci romanı *Okyanus Deniz*'le İtalya'da Viareggio Ödülü'nü aldı. *İpek* onu yaygın bir okur kitlesiyle buluşturdu, kitap otuza yakın dile çevrildi. Daha sonra *Kent; Homeros, İlyada; Yarım Kalmış Bir Hayal* ve *Bindokuzyüz* adlı yapıtları yayımlandı. *Emmaus*'tan sonra 2010'da *La storia di Don Giovanni* adlı kitabı basıldı.

Şemsa Gezgin, İstanbul'da doğdu. İtalyan Lisesi ve İÜ Edebiyat Fakültesi İtalyan Dili ve Edebiyatı mezunu. 1984-1991 yılları arasında aynı bölümde araştırma görevlisi olarak, sonra Roma Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1994'ten bu yana İtalyanca ve Türkçeden çeviri yapıyor. 2008'de Italo Calvino'nun *Sen "Alo" Demeden Önce* adlı yapıtının çevirisiyle *Dünya Kitap* dergisinin Yılın Çeviri Kitabı Ödülü'nü aldı. Yapıtlarını dilimize kazandırdığı başlıca İtalyan yazarlar arasında Umberto Eco, Alessandro Baricco, Maurizio Maggiani, Maria Corti, Marguret Mazzantini sayılabilir. Ayrıca çağdaş yazarlarımızdan Orhan Pamuk'un, Oğuz Atay'ın, Nedim Gürsel'in ve Feride Çiçekoğlu'nun bazı yapıtlarını İtalyancaya çevirdi.

1

Her ne kadar babası onun için orduda parlak bir gelecek düşlemişse de, Hervé Joncour, hayatını kazanmak için alışılmışın dışında bir uğraşın içinde buluvermişti kendini. Talihin cilvesine bakın ki, bu uğraşının hoş bir özelliği, belli belirsiz de olsa kadınsı bir yanı olmasıydı.

Hervé Joncour, ipekböceği alıp satarak hayatını kazanıyordu.

1861 yılıydı. Flaubert *Salammbô*'yu yazıyordu, elektrikle aydınlanma henüz bir varsayımdı, Okyanus'un öbür yanında Abraham Lincoln, sonunu hiçbir zaman göremeyeceği bir savaşın içindeydi.

Hervé Joncour otuz iki yaşındaydı.

İpekböceği.

Alıp satıyordu.

2

Gerçekte, Hervé Joncour ipekböceklerini sarı ya da gri renkte, hareketsiz ve görünüşte cansız küçücük yumurtalar halindeyken alıp satıyordu. Binlercesi sığıyordu insanın avucuna.

“Kısmetini elinde tutuyorsun denir buna.”

Mayıs ayının ilk günlerinde yumurtalar açılıp, bir tırtıl salıyorlardı dışarı. Dut yapraklarından oluşan otuz günlük çılgınca bir beslenmeden sonra, bu kez bir kozanın içine kapanıyordu tırtıl, aradan iki hafta geçince de kelebek olup deliyordu kozayı ve arkasında bin metre ham ipek iplik ve yüklüce Fransız frankından oluşan bir servet bırakarak uçup gidiyordu; bütün bunların kurallarına uygun olarak uygulanması ve Hervé Joncour örneğinde olduğu gibi Fransa'nın güneyinde bir yerde olması gerekiyordu elbette.

Lavilledieu, Hervé Joncour'un yaşadığı kasabanın adıydı.

Hélène ise karısının adı.

Çocukları yoktu.

3

Avrupa'daki böceklikleri her geçen gün daha da sarsan salgınlar nedeniyle, Hervé Joncour ipekböceği yumurtası almak için Akdeniz'i aşmış Suriye ve Mısır'a kadar gidiyordu. İşinin en güzel, serüvenlerle dolu yanını da bu yolculuklar oluşturuyordu. Her yıl, Ocak ayının başında yola çıkıyordu. Denizde bin altı yüz mil, karada sekiz yüz kilometre yol gidiyordu. Yumurtaları seçiyor, pazarlık ediyor, sonra da satın alıyordu. Geri dönmek için yeniden yola koyuluyordu, karada sekiz yüz kilometre, denizde bin altı yüz mil gidiyor, genellikle Nisan ayının ilk pazarı, Kudas Ayinine yetiyecek biçimde Lavilledieu'ye ulaşıyordu.

Döndükten sonra, yumurtaları paket edip satmak için iki hafta daha çalışıyordu.

Yılın geri kalan bölümünde de dinleniyordu.

4

“Afrika nasıl?” diye sorarlardı ona.

“Yorgun,” derdi.

Kasabanın hemen dışında büyük bir evi, merkezde ise küçük bir laboratuvarı vardı, Jean Berbeck’in terk edilmiş evinin tam karşısına düşüyordu.

Jean Berbeck, bir gün, bir daha asla konuşmamaya karar vermişti. Sözüünü de tutmuştu. Karısı ve iki kızı onu yüzüstü bırakıp gitmişlerdi. Jean Berbeck ölmüştü. Kimse oturmak istememişti o evde, nitekim hâlâ boş duruyordu.

Hervé Joncour ipekböceği alıp satarak, her yıl kendisine ve karısına, taşrada lüks sayılan konforu sağlayacak kadar para kazanıyordu. Aşırıya kaçmadan servetinin tadını çıkarıyordu, bir gün gerçekten zengin olmak onu hiç ilgilendirmiyordu. Ne de olsa yaşamına *tanık olmayı* seven, *tam anlamıyla yaşamak* için gösterilecek hırsı yersiz bulan insanlardan biriydi o.

Bu tür insanların, yazgılarını, çoğu kişinin yağmurlu bir günü izlediği gibi izlediklerini bilirsiniz.

5

Sorsalardı, Hervé Joncour yaşamının hep böyle süreceğini söylerdi. Ama, altmışlı yılların başında, Avrupa böcekliklerindeki yumurtaları kullanılmayacak hale getiren karataban salgını deniz ötesine yayılmış, Afrika'ya, hatta bazılarında göre Hindistan'a kadar ulaşmıştı. 1861' de Hervé Joncour, her zamanki yolculuklarının birinden yumurtalarla dönmüş, ama iki ay sonra hemen hemen hepsinin hastalıklı olduğu ortaya çıkmıştı. Varlığı ipek üretimine dayanan diğer birçok kent gibi, Lavilledieu için de, o yıl, sonun başlangıcını simgeliyordu. Bilim, salgın hastalığın nedenlerini bulamıyordu. Bütün dünya, en uzak noktasına kadar, açıklaması olmayan bir büyü- nün etkisi altındaydı sanki.

“*Hemen hemen bütün dünya,*” dedi yavaşça Baldabiau. “*Hemen hemen,*” ve Pernod'una iki parmak su kattı.

6

Baldabiou, yirmi yıl önce kasabaya gelip, doğruca belediye başkanının ofisine giden ve geldiğini bildirmelerine fırsat vermeden içeri dalıp, yazı masasının üzerine günbatımı rengi ipek bir eşarp koyan ve başkana şu soruyu soran adamdı:

“Bu nedir biliyor musunuz?”

“Kadın işi.”

“Yanıldınız. Erkek işi: para.”

Belediye başkanı onu kapı dışarı etmişti o zaman. Bunun üzerine Baldabiou gidip nehir kıyısına bir ipek eğirme yeri, ormanın arkasına ipekböceği yetiştirmek için bir depo, Vivier’e giden yolun başına da Azize Agnese’ye adadığı küçük bir kilise inşa ettirmişti. Yaklaşık otuz kişiyi işe almış, İtalya’dan her yanı tekerlek ve çark dolu esraren-giz, ahşap bir makine getirtmişti; yedi ay boyunca da hiç konuşmamıştı. Sonra yeniden gitmişti belediye başkanının yanına ve tam otuz bin franklık kocaman banknotları sırayla önüne dizmişti.

“Bunlar nedir, biliyor musunuz?”

“Para.”

“Yanıldınız. Bunlar sizin hıyar olduğunuzun kanıtıdır.”

Paraları alıp, çantasına koymuş, kapıya yönelmişti. Belediye başkanı onu durdurmuştu.

“Ne yapmam gerekiyor lanet olası?”

“Hiçbir şey; zengin bir kasabanın belediye başkanı olacaksınız.”

Beş yıl sonra Lavilledieu'nün beş iplikhanesi olmuştu. İpekböceği yetiştiriciliği ve ipek iplik üretimi açısından Avrupa'nın en önemli merkezlerinden biriydi artık. Her şeyin sahibi Baldabiau değildi. Yöredeki bazı hali vakti yerinde insanlar ve toprak sahipleri Baldabiau'yu bu ilginç, girişimci serüvende yalnız bırakmamışlardı. Baldabiau tek tek hepsine, hiç düşünmeden meslek sırlarını açıklamıştı. Bu onu tonla para kazanmaktan daha çok eğlendiriyordu. Öğretmek. Açıklayabileceği sırlar bilmek. Böyle bir adamdı işte o.

7

Baldabiou, aynı zamanda, sekiz yıl önce Hervé Joncour'un yaşamını değiştiren adamdı. Salgın hastalıkların Avrupa'nın ipekböceği yumurtası üretimine zarar vermeye başladığı dönemdi. Baldabiou serinkanlılığını bozmadan, durumu değerlendirmiş ve sorunun çözülmesi değil, ondan kaçınılması gerektiği sonucuna varmıştı. Aklına bir fikir gelmişti, ancak bu işe uygun adamı bulmalıydı. Bir gün Verdun'ün kahvesinin önünden geçen Hervé Joncour'u görür görmez aradığı insanı bulduğunu anladı; sırtındaki piyade subayı üniformasıyla gayet şıktı Hervé Joncour, izinli asker olmanın verdiği gururla göğsünü gere gere yürüyordu. O sıralar yirmi dört yaşındaydı. Baldabiou onu evine davet edip, egzotik adlarla dolu bir atlas serdi önüne ve şöyle dedi

“Tebrikler. Sonunda ciddi bir iş buldun, delikanlı.”

Hervé Joncour ipekböcekleri, yumurtalar, piramitler, gemi yolculukları ile dolu bir öykü dinlemeye başladı. Sonra şöyle söyledi

“Olmaz, yapamam.”

“Neden?”

“İki gün sonra iznim bitiyor, Paris’e dönmem gerek.”

“Askerlik mesleği mi?”

“Evet. Babam öyle istedi.”

“Sorun değil bu.”

Baldabiou alıp babasına götürdü Hervé Joncour’u.

“Bunun kim olduğunu biliyor musunuz?” diye sordu, habersizce adamın bürosuna daldıktan sonra.

“Benim oğlum o.”

“Daha iyi bakın ona.”

Belediye başkanı deri koltuğunun sırtına yaslandı, terlemeye başlamıştı.

“O benim oğlum Hervé, ordumuzda parlak bir gelecek bekliyor onu, iki gün sonra Paris’e dönecek, Tanrı ve Azize Agnese izin verirse tabii.”

“Doğru. Yalnız Tanrının başka yerlerde işi çıktı, Azize Agnese de askerlerden nefret eder.”

Bir ay sonra Hervé Joncour Mısır’a hareket etti. *Adel* adlı bir gemiye bindi. Kabinlere yemek kokusu geliyordu, Waterloo’da savaştığını söyleyen bir İngiliz vardı gemide, üçüncü günün akşamı ufukta sarhoş dalgalar gibi ışıldayan yunusları gördüler, rulette hep on altı çıkıyordu.

İki ay sonra, nisanın ilk pazarı, Kudas Ayinine yetiyecek biçimde, iki büyük tahta kutu içinde, pamuklara sarılı binlerce yumurtayla geri döndü. Anlatacak çok şeyi vardı. Ama Baldabiou, yalnız kaldıklarında ona yalnızca şöyle söyledi

“Bana yunusları anlat.”

“Yunusları mı?”

“Onları gördüğün ânı.”

Baldabiou böyle biriydi.

Kaç yaşında olduğunu bilen yoktu.

ALESSANDRO BARICCO

İPEK

ROMAN

İpek, günümüz İtalyan edebiyatının büyük yıldızlarından **Alessandro Baricco**'nun, dünyanın dört bir yanındaki okuru fethetmiş olan romanı. Şiirimsi bir anlatımla insanın en büyük sorunlarından birini dile getiriyor: mutluluk arayışını.

Yıl 1861; Güney Fransa'nın Lavilledieu kasabasından Herve Joncour, karısı H el ene ile mutlu bir yaşam s urmekte, geçimini de ipekb oeği alım satımıyla sağlamaktadır. Günün birinde hastaliksız ipekb oeği satın almak için dünyanın öbür ucuna, Japonya'ya gitmesi gerekir. Bu yolculukta Joncour için asıl tehlike haydutlar ya da Japonya'da süren iç savaş değil, Japon ipek kralının gözdesi olan müthiş güzel bir ocuk-kadına tutulmak olur. Kız, onunla hiç konuşmasa da, bakışlarıyla, davranışlarıyla geç adamı baştan çıkarır. Joncour geç kadının egzotik cazibesiyile karısının bencillikten uzak aşkı arasında bocalar. Bu iki niteliğin aynı anda, aynı kişide var olabileceğini anladığında ise artık hayatı eskisi gibi değildir.

KAPAK RESMİ: SZE FEI WONG

ISBN 978-975-510-762-2

9 789755 107622

<http://www.canyayinlari.com>